

Hudobná výchova

Hodinová dotácia:

Hudobná výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Štátny vzdelávací program	1	1	1	1
Školský vzdelávací program	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	1

1. Charakteristika predmetu

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdza sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí, ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej exprese, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

V prvých ročníkoch primárneho vzdelávania majú prevahu hudobné prejavy: vokálno-intonačné, hudobno-pohybové, inštrumentálne, podporené perцепčnými a hudobno-dramatickými činnosťami. Hudobné činnosti učiteľ usmerňuje tak, aby prinášali radosť, aby sa každý žiak prejavil

v jemu blízkých hudobných prejavoch, aby sa zvyšovalo jeho sebavedomie a sebaúcta. Prostredníctvom individuálneho prístupu pri vedení hudobno-výchovného procesu by sa mali zapájať do jednotlivých hudobných činností všetky skupiny žiakov bez strachu z osobného zlyhania. Každá hudobná činnosť musí byť zmysluplná, zameraná na splniteľnosť, stimuláciu najschopnejších žiakov, povzbudzovanie menej nadaných a podporovanie najslabších žiakov. V primárnom vzdelávaní je potrebné dodržiavať postup: od hudobných zážitkov k vedomostiam a cez ne k transferu pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel.

Hudobná výchova pomáha rozvíjať citový svet žiakov v otvorenej atmosfére radosti a lásky, formou partnerského dialógu učiteľa so žiakmi. Výsledok hudobno-výchovnej práce významne ovplyvňuje erudovaný a zanietený učiteľ, ktorý je schopný naplniť požiadavky školského vzdelávacieho programu flexibilne a optimálne tak, aby aj prostredníctvom hudby formoval celistvú osobnosť žiakov.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu hudobná výchova je

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

Cieľom hudobnej výchovy v 1. ročníku je nadviazať na hrové činnosti predprimárneho vzdelávania, pokračovať v nich a postupne využívať hudobné experimentovanie ako príležitosť na uplatňovanie poznávania zákonitostí hudby.

Prostredníctvom

- poznania a precítenej interpretácie ľudovej piesne v živote človeka, poznania a interpretácie detských riekaniek, ľudových piesní a počúvaním ich úprav pre detský zbor a klavír, postupne si osvojiť hudobný materinský jazyk a takto prispieť k formovaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznania slovenského zvykoslovía, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní, získať základy národnej identity a vlastenectva,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

V 1. ročníku ZŠ hudobná výchova nadväzuje na predprimárne vzdelávanie, preto osvedčeným médiom pedagogického procesu je hra na primeranej mentálnej úrovni žiaka. Zámerom hudobno-výchovnej práce je zapojiť každého žiaka do hudobných aktivít. Uplatňujú sa všetky druhy hudobných činností, z ktorých dominujú spevacké a hudobnopohybové. Kladieme dôraz na hudobné zážitky, ktorých prameňom je v prvom rade hudba a proces seberealizácie, pocit úspešnosti. Prostredníctvom hry s hudbou a jej prvkami prehlbujeme počiatočný spontánny záujem o hudbu a hudobné prejavy tak, aby vnímanie hudby a hudobné aktivity prinášali radosť a aj určitý relax, uvoľnenie. Usilujeme sa o to, aby sme žiakom poskytovali optimálne podnety pre ich hudobnú aktivitu, preto striedame rôzne hudobné činnosti, uprednostňujeme zážitkové a skúsenostné metódy, metódu hrania rol, hrové formy pri získavaní hudobných skúseností, riadené objavovanie hudby.

Cieľom hudobnej výchovy v 2. ročníku ZŠ je nadviazať na zručnosti, vedomosti získané v 1. ročníku, pokračovať v nich a naďalej využívať hudobné experimentovanie ako príležitosť na uplatňovanie poznávania zákonitostí hudby. Naďalej pokračovať v budovaní kompetencií.

Prostredníctvom:

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka, poznania a interpretácie detských riekaniak, ľudových piesní a počúvaním ich úprav pre detský zbor a klavír, postupne si naďalej osvojovať hudobný materinský jazyk, vštepovať žiakom elementárne základy hudobných vedomostí,
- poznania slovenského zvykoslovía, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva a takto prispieť k formovaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- hier s hudbou a jej prvkami , ktorá nadobúda črty tvorivej práce a vedomej zameranosti na jednotlivé hudobné javy, prehlbovať počiatočný spontánny záujem o hudbu,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

Zámerom hudobno-výchovnej práce zostáva zapojenie každého žiaka do hudobných aktivít. Uplatňujú sa všetky druhy hudobných činností. Kladieme dôraz na hudobné zážitky, ktorých prameňom je v prvom rade hudba a proces seberealizácie, pocit úspešnosti. Prostredníctvom hry s hudbou a jej prvkami prehlbujeme spontánny záujem o hudbu a hudobné prejavy tak, aby vnímanie hudby a hudobné aktivity prinášali radosť i uvoľnenie. Naďalej sa usilujeme o to, aby sme žiakom poskytovali optimálne podnety pre ich hudobnú aktivitu, preto striedame rôzne hudobné činnosti, uprednostňujeme zážitkové a skúsenostné metódy, metódu hrania rol, hrové formy pri získavaní hudobných skúseností, riadené objavovanie hudby.

Rozmanité aktivizujúce hudobné činnosti a v rámci nich spev ako najprirodzenejší hudobný prejav detí mladšieho školského veku, sú relevantnými prostriedkami na rozvíjanie kľúčových

spôsobilostí na primárnom stupni vzdelávania. Centrálne postavenie v hudobných činnostiach majú vokálno-intonačné a sluchové činnosti, ktoré sa realizujú v esteticko-výchovnej práci s piesňou. Metódy osvojovania piesní položia základy uvedomenia si vlastnej kultúrnej identity a kultúrno-historického povedomia. Výber piesní a zvolené metodické postupy majú viesť žiakov k tomu, aby svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel (kam patria aj piesne) vedeli verbalizovať a pri elementárnom rozbere, osvojovaní a precítenej interpretácii piesní, si veku primerane vytvárali vlastné názory a postoje v rámci systematicky premyslenej vokálno-intonačnej a sluchovej výchovy, ktorá uprednostňuje hravý spôsob získavania intonačných a sluchových zručností – čo predstavuje základ rozvíjania hudobných schopností – predpokladu úspešnej realizácie všetkých hudobných činností.

V **3. ročníku** sú na dôležitom mieste hudobno-pohybové a inštrumentálne činnosti, ktoré vhodne aktivizujú žiakov a zároveň by mali plniť relaxačnú a regeneračnú funkciu pri uvoľňovaní napätia. Veľkým pozitívom týchto hudobných činností je, že umožňujú deťom experimentovanie s hudbou. Hudobno-pohybová výchova v 3. ročníku popri tanečno-pohybových hrách a jednoduchých ľudových tancoch počíta aj s pohybovou reakciou na počúvanú hudbu, čo „odľahčuje“ a zefektívňuje rozvíjanie hudobného myslenia. Detské hudobné nástroje poskytujú deťom radosť zo sebarealizácie, z individuálneho a kolektívneho elementárneho muzicírovania. Utvárajú atmosféru pesničky, sú vhodne využité na elementárnu tvorivosť aj ako prostriedok výchovy k uvedenému počúvaniu hudby.

Prostredníctvom percepčných činností žiaci tretieho ročníka pri tvorivo zameranom počúvaní hlbšie prenikajú do štruktúry veku primeraných hudobných diel. Toto práve optimalizuje zapojenie pohybu a detských hudobných nástrojov do počúvania (napr. „podporenie“ dôležitej hudobnej myšlienky prostredníctvom detského hudobného nástroja). Zámerom vokálno-intonačných činností v 3. ročníku nie je spev z nôt, ale efektívne rozvíjanie hudobných schopností každého žiaka, čo zároveň zefektívni aj rozvoj ich všeobecných schopností a formuje celistvú osobnosť.

Hodiny hudobnej výchovy majú poskytovať žiakom radosť zo sebarealizácie, z individuálneho a kolektívneho elementárneho muzicírovania, objavovania hudby. Taktiež by mali umožniť žiakom spontánne a uvedomelé hudobné zážitky, pestovať v nich potrebu počúvať a realizovať veku primeranú dobrú hudbu. Hudobno-náukové učivo sa vyvodzuje zásadne z piesne a hudobnej skladby. Žiaci sa s obsahom pojmov oboznamujú na základe hudobných skúseností, tieto pojmy majú chápať, nie definovať. Majú vedieť čítať noty, chápať notový zápis. Vzhľadom na malý časový priestor písanie nôt nie je nutné. Učiteľ má využiť každú vhodnú pieseň a skladbu na formovanie postojov a názorov žiakov, možnosť prispieť k položeniu základov multikultúrnej výchovy, etické momenty vnímania hudby, ktoré smerujú k socializácii a výchove k empatii, pričom hudobno-výchovný proces usmerňuje a nechá priestor, aby žiaci objavovali zákonitosti hudby i experimentovali s ňou. Nesmieme zabudnúť na hudobno-dramatické činnosti, ktoré vychádzajú z hry ako najprirodzenejšej detskej činnosti a zabezpečujú transfer získaných zručností a vedomostí, získané počas hudobno-výchovného a vzdelávacieho procesu a optimalizujú rozvoj celistvej osobnosti.

Vo **4. ročníku** sa postupne prehĺbuje a dovŕšuje splnenie hlavných cieľov predmetu:

- prostredníctvom poznania a interpretácie slovenských ľudových piesní rôznych folklórnych oblastí Slovenska si osvojiť hudobný materinský jazyk, čo znamená aj príspevok hudobnej výchovy k rozvíjaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznať slovenské zvykoslovie, jeho umelecké spracovanie hudobnými skladateľmi dôb a takto získať pevný základ národnej identity a vlastenectva.

Úlohou hudobnej výchovy je maximálne využiť špecifickú možnosť predmetu: aktivizovať tvorivé sily, formovať emocionálnu a rozumovú stránku žiakov, získať základy hudobného myslenia, elementárne základy hudobno-estetického vedomia v sústave hudobných vedomostí.

Hudobné činnosti naďalej dávajú možnosť žiakom aktívne sa stretávať s hudbou, sú rozhodujúcimi prostriedkami rozvíjania hudobnosti žiakov. Majú nezastupiteľnú funkciu aj preto, lebo zásluhou ich rozmanitosti dostávajú žiaci možnosť sebarealizácie, experimentovania, spájajú hudbu so slovom, pohybom, s hrou na detských hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti nesmú byť izolované a musia mať v rámci jednej vyučovacej hodiny spoločný edukačný cieľ. Žiaci na základe získaných zručností dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné predstavy v súčinnosti s výtvarnými, pohybovými a literárnymi a integrovať ich v individuálnych alebo skupinových projektoch.

Naďalej platí, že celý hudobno-výchovný proces musí vychádzať z hudby a smerovať späť k nej. Zámerom je, aby žiaci vo vzájomnej tvorivej interakcii s učiteľom prijímali hudbu, spoznávali ju a snažili sa odokryvať, objavovať jej obsah. Hudobno-výchovný proces aj naďalej pomáha rozvíjať citový svet žiakov, ich hudobnosť v atmosfére radosti, porozumenia, zážitkov, úspešnej sebarealizácie v rámci elementárnych hudobných prejavov. Žiaci v tomto veku esteticky prežívajú, chápu a hodnotia menej rozsiahle hudobné skladby na základne uvedomeného vnímania a prežívania primeranej hudby určenej na hudobné prejavy, ako aj na percepciu hudby. V rámci posilnenia mediálnej výchovy na podporu vkusovej orientácie sa dá napr. využiť porovnanie a hodnotenie televíznych programov nízkej umeleckej úrovne a umelecký výkon špičkových folklórnych súborov a folkových skupín. Je potrebné viesť žiakov k tomu, aby si uvedomovali a rozlišovali mravné a estetické hodnoty, otvorenosť a tvorivosť, aby postupne chápali umenie v jeho mnohorakých podobách a v súvislostiach, nielen ako ušľachtilý spôsob využitia voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnienia svojho života.

3. Požiadavky na výstup

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre predmet hudobná výchova (s. 4-17).

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže <ul style="list-style-type: none"> ➤ použiť hlas na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa, ➤ rytmizovať reč, ➤ melodizovať reč 5.-3. a 5.-6.-5.-3. stupňom (so-mi; so-la-so-mi), ➤ hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, ➤ hrať na tele, ➤ hrať rytmické modely, ➤ hrať melodické modely, ➤ aktívne počúvať zvuky, piesne a hudobné skladby, ➤ sluchom rozlíšiť rozličné kvality zvuku a tónu,	Hlasové činnosti <p>vokálne činnosti v rámci rozsahu d1-h1, rytmizovanie reči: detské ľudové a autorské piesne, popevky, riekanky, rečňovanky, dialogické hry, hlasové a dychové cvičenia, hry s dychom a hlasom 2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrt'ové rytmické hodnoty, pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti a ich kombinácie, ručné znaky na vyjadrenie rytmu)</p> <p>pomocné intonačné prostriedky: ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika</p> Inštrumentálne činnosti <p>správne použitie Orffových nástrojov (paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá, xylofón, zvonkohra, metalofón); hra na tele, hra na objektoch, hra na zvukových hračkách a ďalších elementárnych nástrojoch</p> <p>2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrt'ové rytmické hodnoty</p> <p>modely 5.-3. a 5.-6.-5.-3. (so-mi, so-la-so-mi) ostinátne rytmicko-melodické sprievody rytmická a melodická improvizácia</p> Percepčné činnosti – aktívne počúvanie <p>zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav žiaka, hudobný prejav triedy (skupiny)</p> <p>zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dynamika, hry so zvukom; kontrasty: nízky – vysoký hlasný – tichý, dlhý – krátky, rýchly – pomalý,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, ➤ rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, ➤ určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely, ➤ uplatniť vhodný pohyb v hudobno–pohybových hrách so spevom, ➤ adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, ➤ pohybom adekvátne vyjadriť hudobno–výrazové prostriedky, ➤ ovládať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, ➤ stvárať riekanku či pieseň hudobno–dramatickými prostriedkami. ➤ vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, ➤ realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov, ➤ vizuálne zobraziť zvukové vnemy. 	<p>metaforické vyjadrenie farby tónu: lesklý - temný, chladný – teplý, kovový – drevitý a pod.</p> <p>spev, sólo, zbor, hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír</p> <p>rytmické modely ta, ti-ti a kombinácie, melodické modely so-mi, la-so-mi</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti hudobno–pohybové hry so spevom, tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán, pohyb, gesto, mimika, tlieskanie, plieskanie, dupanie pomocný prostriedok percepčných činností (počúvanie hudby)</p> <p>Hudobno-dramatické činnosti príbehy, rozprávky, básne; integrácia s predmetom slovenský jazyk a literatúra</p> <p>Hudobno-vizuálne činnosti grafická notácia; grafická partitúra; integrácia s výtvarnou výchovou</p>
<p>Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ používať hlas vedome, so správnou hlasovou technikou na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa, ➤ spievať relatívne čisto a rytmicky správne, ➤ reagovať pri speve na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku, ➤ rytmizovať reč s vedomím základných rytmických modelov, ➤ melodizovať reč 5.-3.; 5.-6.-5.-3. a 5.-3.-1. stupňa (so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do), 	<p>Hlasové činnosti vokálne činnosti v rámci rozsahu c1-c2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, popevky, riekanky, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia</p> <p>taktovacie gestá 2/4 a 3/4 taktu, gestá na zmeny tempa a dynamiky rytmické hodnoty štvrt'ová, osminová, polová, pomlčky, bodka za štvrt'ovou notou, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pauza“, sa, tai-ti</p> <p>ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, ➤ hrať rytmické modely, ➤ hrať melodické modely, ➤ vytvoriť inštrumentálny sprievod ➤ inštrumentálne improvizovať, ➤ reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa – nástup, odsadenie, adekvátne meniť tempo, dynamiku, ➤ aktívne počúvať zvuky, piesne a hudobné skladby, ➤ určiť vlastnosti zvuku, charakter skladby, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami, ➤ identifikovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky v kontrastoch, ➤ pri počúvaní identifikovať nástrojové obsadenie hudobnej skladby, ➤ rozlíšiť niektoré hudobné nástroje v počúvaných skladbách, ➤ rozpoznať jednohlas, dvojhlas, ➤ rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, ➤ určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami, ➤ adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, ➤ pohybom adekvátne vyjadriť hudobno–výrazové prostriedky, ➤ tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, 	<p>Inštrumentálne činnosti</p> <p>Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele, okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny</p> <p>rytmické hodnoty štvrtová, osminová, polová, pomlčky, bodka za štvrtovou notou, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pauza“, tai-ti</p> <p>so-mi, so-la-so-mi, so-mi-do, durový kvintakord</p> <p>inštrumentálny sprievod – jedným tónom, dvoma tónmi toniky a dominanty, jednoduché ostinató predohra, medzihra, dohra improvizácia</p> <p>gestá učiteľa</p> <p>Percepčné činnosti - aktívne počúvanie</p> <p>zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretáciu učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom</p> <p>výrazné zvukové kontrasty, pohyb kantilény, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, harmónia, forma, agogické zmeny</p> <p>jednohlas, dvojhlas, zbor hudobná forma, malá piesňová forma</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti</p> <p>pohybová improvizácia, pohybová interpretácia</p> <p>pohyby v priestore (chôdza, pérovanie, poskoky, beh, cval, jednokročka, dvojkročka),</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, pohybom, dramatickými prostriedkami, ➤ vytvoriť hudobno-dramatický celok, ➤ realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov, ➤ vizuálne zobraziť zvukové vnemy, ➤ interpretovať tú istú pieseň rôznymi výrazovými prostriedkami (spevacky, pohybom, hrou na hudobnom nástroji) 	<p>pohyby na mieste (ohýbanie sa, vystieranie, výskok, drep, otočka, švihanie, hra na tele – tlieskanie, plieskanie, dupanie, lúskanie;</p> <p>orientácia v priestore (vpred, vzad, vpravo, vľavo, hore, dolu, v kruhu, v rade, v zástupe, jednotlivo, v dvojiciach, v skupine)</p> <p>Hudobno-dramatické činnosti nahrávky, piesne, príbehy, rozprávky, video, integrácia s rozličnými vyučovacími predmetmi</p> <p>materiál s dramatickým potenciálom: hudobno-pohybové hry, riekanky, básne, rozprávky, príbehy, piesne, inštrumentálne skladby, herecké etudy, krátke sekvencie, dialógy a scény</p> <p>Hudobno-vizuálne činnosti notový zápis tónov c1-a1</p>
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ používať hlas vedome na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa (rytmus, melódia, dynamika, výraz, nálada), prirodzene aplikovať správnu hlasovú techniku, ➤ spievať čisto a rytmicky správne, ➤ reagovať pri speve na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku, reagovať na štandardizované dirigentské gestá (taktovacie schémy), nástup a odsadenie, ➤ rytmizovať reč s vedomím základných rytmických modelov, ➤ hlasom realizovať rytmické schémy podľa zápisu, ➤ tvoriť adekvátne texty k rytmickým schémam, ➤ spievať melodické modely (so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do, príp. do'-la-so-mi-do), ➤ hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, ➤ hrať na tele, 	<p>Hlasové činnosti vokálne činnosti v rámci rozsahu h-d2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, zvukomalebné hlasové hry, deklamácia, rytmizácia reči, artikulácia – článkovanie reči</p> <p>ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu taktovacie gestá 2/4,3/4,4/4 taktu, gestá pre zmeny tempa a dynamiky, nástup a odsadenie rytmické modely</p> <p>melodické modely</p> <p>Inštrumentálne činnosti Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ hrať na objektoch, ➤ vytvoriť elementárne hudobné nástroje, ➤ hrať rytmické modely, ➤ hrať melodické modely podľa zápisu, ➤ vytvoriť inštrumentálny sprievod, ➤ inštrumentálne improvizovať, ➤ reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku. ➤ aktívne počúvať piesne, hudobné skladby, ako aj vlastné hudobné prejavy, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami, ➤ identifikovať funkcie hudby a jej spoločenský význam ➤ identifikovať, charakterizovať a terminologicky správne pomenovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky, ➤ identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, ➤ rozpoznať jednohlas, dvojhlas, ➤ rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, ➤ určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami, 	<p>melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele, okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje</p> <p>rytmické hodnoty štvrt'ová, osminová, polová, šestnástinová, pomlčky, bodka za štvrt'ovou notou, synkopy, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pau-za“, tai-ti, ti-tai, ti-ri-ti-ri</p> <p>melodické modely so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do, príp. do'-la-so-mi-do inštrumentálny sprievod, ostinato, tóny 1. a 5. stupňa (tonika, dominanta), voľný zvukomalebný sprievod predohra, medzihra a dohra improvizácia</p> <p>dirigentské a individuálne gestá učiteľa</p> <p>Percepčné činnosti</p> <p>aktívne počúvanie skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom</p> <p>funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, forma melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; rytmus – taktová schéma a rytmické modely, dynamika – piano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo; forma – kontrastné časti nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje (husle, kontrabas, flauta, klavír, trúbka, bicie) komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby jednohlas, dvojhlas, zbor</p> <p>hudobná forma, malá a veľká piesňová forma</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti pohybová improvizácia, pohybová interpretácia gesto, mimika, improvizácia</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, ➤ pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky, ➤ realizovať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, ➤ vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, ➤ vytvoriť hudobno-dramatický celok, <ul style="list-style-type: none"> ➤ realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov, ➤ vizuálne zobrazit' zvukové vnemy, ➤ vytvoriť (zapíšu), prečítať a realizovať (hlasom, alebo hrou na nástroji) notový zápis. <p>Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ používať hlas vedome na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa (rytmus, melódia, dynamika, výraz, nálada), ➤ prirodzene aplikovať správnu hlasovú techniku, ➤ spievať čisto a rytmicky správne, ➤ poznať špecifiká ľudovej hudobnej kultúry vlastného regiónu, ➤ spievať jednoduchý dvojhlas (udržia svoju melodickú líniu), ➤ intonovať podľa notového zápisu melodické modely, ➤ hlas používať v improvizácii a elementárnej kompozícii, ➤ hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, 	<p>polkový krok, prísunové kroky, podupy, točenie v pároch, čapáše, valčík, mazurkový krok, valašský krok, tanec, ľudový tanec, moderný tanec</p> <p>Hudobno-dramatické činnosti vizualizácia – integrácia s výtvarnou výchovou (kostýmy, rekvizity, kulisy, farby), integrácia so slovenským jazykom a literatúrou (rozprávky, príbehy, básne), integrácia s telesnou výchovou (základné pohybové schémy), integrácia s inými predmetmi</p> <p>tvorivá dramatika</p> <p>Hudobno-vizuálne činnosti grafická partitúra notový zápis tónov c1-c2</p> <p>Hlasové činnosti vokálne činnosti v rámci rozsahu b-d2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, zvukomalebné hlasové hry, deklamácia, rytmizácia reči, artikulácia – článkovanie reči</p> <p>kánon, burdón, ostinátny druhý</p> <p>hlas melodické modely napr. s-m; l-s-m; l-s-m-d; d'-l-s-m-d; m-r-d; s-f-mr-d; d'-t-l-s-f-m-r-d; a i taktovacie gestá 2/4,3/4,4/4 taktu, gestá pre zmeny tempa a dynamiky improvizácia a elementárna kompozícia</p> <p>Inštrumentálne činnosti Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček,</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ hrať na tele, ➤ hrať na objektoch, ➤ vytvárať elementárne hudobné nástroje, ➤ hrať rytmické modely, ➤ hrať podľa zápisu jednoduché melodicko-rytmické útvary, ➤ vytvoriť inštrumentálny sprievod, ➤ inštrumentálne improvizovať, ➤ reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku, ➤ dirigovať, ➤ aktívne počúvať piesne, hudobné skladby, ako aj vlastné hudobné prejavy, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami, ➤ identifikovať funkcie hudby a jej spoločenský význam, ➤ identifikovať, charakterizovať a terminologicky správne pomenovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky, ➤ identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, ➤ identifikovať hudobné formy a žánre, 	<p>chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele, okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje rytmické modely napr. tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-ri-ti-ri; nič; es; pau-za; veľ-ká pau-za; atď.</p> <p>melodicko-rytmické schémy, cvičenia, piesne</p> <p>inštrumentálny sprievod, burdón, ostinató, tóny 1. a 5. stupňa (tonika, dominanta), voľný zvukomalebný sprievod predohra, medzihra a dohra improvizácia</p> <p>dirigentské a individuálne gestá učiteľa</p> <p>dirigovanie – intuitívne výrazové pohyby, štandardizované taktovacie schémy (2/4;3/4;4/4)</p> <p>Percepčné činnosti - aktívne počúvanie</p> <p>skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom</p> <p>funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková</p> <p>melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, harmónia, forma melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; rytmus – taktová schéma a rytmické modely, dynamika – piano, pianissimo, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo, decrescendo; akcent; harmónia durová, molová, forma – kontrastné časti</p> <p>nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznať formotvorné prvky, ➤ počúvať sústredene, dešifrovať a vlastnými slovami vyjadriť atmosféru, emócie, asociácie, predstavy, príp. konkrétny program, ➤ vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami, ➤ adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, ➤ pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky, ➤ realizovať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, ➤ pohybom rozlíšiť kontrastné časti hudobnej formy, ➤ pohybom rozlíšiť formotvorné prvky, realizovať kultivovaný estetický pohyb, ➤ samostatne vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu, rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, ➤ vytvoriť hudobno–dramatický celok, ➤ realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov, ➤ vizuálne zobrazit' zvukové vnemy, ➤ vytvoriť (zapísať), prečítať a realizovať (hlasom, alebo hrou na nástroji) notový zápis. 	<p>pieseň, koncert, opera, muzikál, komorná hudba, hudba klasická, ľudová, tanečná, zábavná, populárna motív, veta (predvetie, závetie), opakovanie, kontrast</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti</p> <p>pohybová improvizácia, pohybová interpretácia gesto, mimika, improvizácia</p> <p>polkový krok, prisunové kroky, podupy, točenie v pároch, čapáše, valčík, mazurkový krok, valašský krok, tanec, ľudový tanec, moderný tanec</p> <p>Hudobno-dramatické činnosti</p> <p>vizualizácia – integrácia s výtvarnou výchovou (kostýmy, rekvizity, kulisy, farby), integrácia so slovenským jazykom a literatúrou (rozprávky, príbehy, básne, scenár),</p> <p>integrácia s telesnou výchovou (základné pohybové schémy), integrácia s inými predmetmi</p> <p>tvorivá dramatika</p> <p>Hudobno-vizuálne činnosti</p> <p>grafická partitúra</p>
---	---

Učivo hudobnej výchovy v 1. - 3. ročníku sa nečlení na tematické celky, jednotlivé činnosti sa na vyučovacích hodinách navzájom prelínajú.

Učivo vo 4. ročníku členíme na tieto tematické okruhy:

Ľudová pieseň v živote človeka a spoločnosti (14 hodín)

Slovenské ľudové piesne troch základných folklórnych oblastí Slovenska + regionálne piesne. (Výber z učebnice pre 4. ročník ZŠ). Ľudové nástroje, vlastnoručne vyrobené hudobné nástroje. Folklórny kalendár. Folklórne súbory.

***Poslanie hudby v našom živote* (19 hodín)**

Slovenské ľudové piesne (uspávanky, tanečné, regrútske, svadobné, koledy...). Rôzne podoby slovenských ľudových piesní v úprave skladateľov od 19. storočia podnes.

4. Metódy a formy – stratégie vyučovania

Vo vyučovaní hudobnej výchovy budeme využívať tieto organizačné formy a metódy:

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie; návštevu hudobných podujatí, besedy, využívanie rozhlasu a televízie,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, metódu pozorovania, problémovú metódu, projektovú metódu, dialóg a diskusiu, metódy hrania rolí;
- špecifické metódy: vokálno-intonačnú metódu s použitím relatívnej solmizácie, imitačnú a kombinovanú metódu osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívnu metódu, improvizáciu.

5. Učebné zdroje

1. ročník

Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice HV pre 1. ročník ZŠ.

KOPINOVÁ, Ľ. - RUŽIČKOVÁ, T. - DAMBORÁKOVÁ, V. *Hudobná výchova pre 1. ročník základných škôl*; SPN, Bratislava.

KOPINOVÁ, Ľ. - FELIX, B. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 1. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2002.

TICHÁ, A: *Učíme deti zpívat*. Portál, 2005

KULHÁNKOVÁ, E. *Hudebně- pohybová výchova*. Praha : Portál, 2007.

Zborníky ľudových piesní z nášho regiónu Zemplína a Šariša, spevníčky ľudových piesní z celoštátnej súťaže Slávik Slovenska.

2. ročník

Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice HV pre 2. ročník ZŠ.

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2019. *Hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl*. SPN, Bratislava.

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2000. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2000. ISBN 80-08-02979-X

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. 2001. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. 2. vydanie. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-557-1

Spevníček republikové soutěže Slávik Slovenska

3. ročník

Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice HV pre 3. ročník ZŠ.

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. 2013. *Hudobná výchova pre 3. ročník základných škôl*. Bratislava : SPN.

LANGSTEINOVÁ, Eva - FELIX, Belo. 2002. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 3. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2002. ISBN 80-08-03213-8

TICHÁ, A: *Učíme deti zpívat*. Portál, 2005. ISBN: 9788073675622
Spevníček republikové soutěže Slávik Slovenska

4. ročník

Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice HV pre 4. ročník ZŠ.

LANGSTEINOVÁ, E. - FELIX, B. *Hudobná výchova pre 4. ročník základných škôl*. Bratislava : SPN.

LANGSTEINOVÁ, Eva - FELIX, Belo. 2002. *Metodická príručka k učebnici hudobná výchova pre 4. ročník základných škôl*. 1. vydanie. Bratislava : SPN Bratislava, 2002. ISBN 80-10-00026-4

TICHÁ, A: *Učíme deti zpívat*. Portál, 2005. ISBN: 9788073675622

Zborníky ľudových piesní z nášho regiónu Zemplína a Šariša, spevníček republikové soutěže Slávik Slovenska

6. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiakov sa bude riadiť platnou legislatívou - Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s možnosťou využitia rôznej váhy známky podľa stupňa náročnosti zadaných úloh.

Priebežné a súhrnné hodnotenie vo vyučovacom predmete v 1. až 4. ročníku budeme vykonávať formou klasifikácie.